

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.410.008.02.2019

Pani Iwona Kowalska
Dyrektor Zespołu Szkół Zawodowych Specjalnych
nr 2 w Łodzi
Aleja I Dywizji 16/18, 91-386 Łódź

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/073 Wsparcie osób z autyzmem i zespołem Aspergera w przygotowaniu do samodzielnego funkcjonowania

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Branżowa i Stopnia Specjalna nr 24 ¹ w Zespole Szkół Zawodowych Specjalnych nr 2 w Łodzi ² , Aleja I Dywizji 16/18, 91-386 Łódź
Kierownik jednostki kontrolowanej	Iwona Kowalska, Dyrektor Zespołu Szkół Zawodowych Specjalnych nr 2 w Łodzi ³ , od 2012 roku
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Tworzenie warunków do uzyskania wykształcenia i przygotowania zawodowego do podjęcia pracy przez osoby z autyzmem i zespołem Aspergera. 2. Działania podejmowane w celu zapobiegania wykluczeniu osób z autyzmem i zespołem Aspergera.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2016 r. do dnia zakończenia kontroli (lata 2016-2019, w tym lata szkolne 2016/2017, 2017/2018 i 2018/2019) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały one związek z przedmiotem kontroli
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	Izabela Sawicka, młodszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLO/122/2019 z 21 maja 2019 r. (akta kontroli str. 1-7)

¹ Do 1 września 2017 r. Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna nr 24, Dalej: „Szkoła”, „Szkoła Branżowa”

² Dalej: „ZSZS”

³ Dalej: „Dyrektor”

⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Branżowej Szkoły i Stopnia Specjalnej nr 2 w Łodzi (dalej: Szkoła) w zakresie wspierania osób z autyzmem i zespołem Aspergera w przygotowaniu do samodzielnego funkcjonowania. Do Szkoły przyjmowano wszystkich kandydatów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy dostarczyli wymagane dokumenty. Szkoła realizowała kształcenie specjalne zgodnie z zaleceniami wynikającymi z orzeczeń poradni psychologiczno-pedagogicznej. Uczniowie ze spektrum autyzmu i zespołem Aspergera funkcjonowali w niewielkich zespołach, co pozwalało na indywidualne podejście nauczycieli i możliwość niezwłocznego wyjaśniania wszelkich problemów uczniów. Nauczyciele uczący uczniów z autyzmem i zespołem Aspergera tworzyli zespoły do realizacji procesu wspierania kształcenia oraz opracowania Indywidualnych Programów Edukacyjno-Terapeutycznych (IPET), które terminowo i w wymaganym zakresie zostały przez nich sporządzane, na podstawie wielospecjalistycznych ocen funkcjonowania ucznia (WOFU). Analiza efektów realizowanego wsparcia, w tym pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej uczniowi była podstawą do dokonywania ewaluacji IPET. Szkoła zapewniła kadrę pedagogiczną posiadającą stosowne kwalifikacje do prowadzenia kształcenia specjalnego, jak również stworzyła odpowiednie warunki lokalowe do organizacji zajęć rewalidacyjnych oraz podejmowała współpracę z innymi szkołami, potencjalnymi pracodawcami, brała udział w projektach współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w celu ułatwienia uczniom podjęcia pracy zawodowej lub zaplanowania dalszej ścieżki kształcenia. Stwierdzone w wyniku kontroli NIK niedostosowanie Statutu Szkoły do aktualnego stanu zatrudnienia, nie miało - w ocenie Najwyższej Izby Kontroli - istotnego wpływu na prawidłowość realizacji wsparcia kształcenia uczniów z autyzmem i zespołem Aspergera. Kolejna nieprawidłowość - polegająca na nierealizowaniu w latach 2016/2017-2018/2019 10 godzin zajęć rewalidacyjnych tygodniowo w poszczególnych oddziałach, nie wynikała z zamierzonych działań Dyrektora ale spowodowana była decyzjami organu prowadzącego o zmniejszeniu liczby godzin rewalidacji w Szkole.

OBSZAR

1. Tworzenie warunków do uzyskania wykształcenia i przygotowania zawodowego do podjęcia pracy przez osoby z autyzmem i zespołem Aspergera.

Opis stanu faktycznego

Szkoła w roku 2016/2017 kształciła w zawodach: krawiec, operator maszyn w przemyśle włókienniczym, ślusarz, piekarz, cukiernik, mechanik-monter maszyn i urządzeń, kucharz, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie oraz pracownik pomocniczy obsługi hotelowej, a od 2017/2018 dodatkowo w zawodach: blacharz samochodowy, lakiernik i sprzedawca. Statut Szkoły zawierał zapisy dotyczące kształcenia i wychowania młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, a w szczególnych przypadkach w stopniu umiarkowanym, z autyzmem (w tym zespołem Aspergera), z dysfunkcją narządu wzroku, z niepełnosprawnością ruchową w tym z afazją oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Statut stanowił również, że Szkoła udziela pomocy psychologicznej, pedagogicznej i terapeutycznej oraz prowadzi zajęcia rewalidacyjne i koła zainteresowań zgodnie z potrzebami uczniów. Statut Szkoły wskazywał na nawiązywanie współpracy z organizacjami działającymi na rzecz edukacji i instytucjami wspomagającymi oświatę, a także z rodzinami uczniów i środowiskiem

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

pozaszkolnym, zwiększając integrację Szkoły z lokalnym środowiskiem społecznym. o wszystkich formach i zasadach realizacji wsparcia kształcenia specjalnego Szkoła informowała rodziców i uczniów na stronie internetowej.

(dowód: akta kontroli str. 8-64)

W Statucie określono zadania i czynności pedagoga szkolnego, psychologa oraz Kierownika Laboratorium Praktycznej Nauki Zawodu, który kierował bezpośrednio szkoleniem zawodowym uczniów i działalnością produkcyjno- usługową Laboratorium Szkolnego. Statut zawierał również zapis o zadaniach logopedy, pomimo iż w badanym okresie, w Szkole nie zatrudniano żadnej osoby na tym stanowisku. Nieprawidłowość ta została opisana szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(dowód: akta kontroli str. 8-54)

W Szkole opracowano obowiązujący od roku 2012/2013 do 2016/2017 Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego a od roku 2017/2018 Wewnętrzny System Doradztwa Edukacyjno- Zawodowego⁶, w którym określono jego cele, formy realizacji, zadania szkolnego doradcy zawodowego oraz spodziewane efekty. w WSDEZ zaplanowano współpracę z rodzicami oraz z instytucjami pozaszkolnymi wspomagającymi orientację edukacyjno- zawodową. Określono także tematykę doradztwa zawodowego w ramach godzin wychowawczych i rewalidacyjnych oraz dla indywidualnych konsultacji z uczniami poszczególnych klas. Od roku 2018/2019 w klasach II wprowadzono zajęcia doradztwa zawodowego, których wymiar wyniósł 5 godz. na oddział w cyklu całego roku szkolnego.

(dowód: akta kontroli str. 121-186, 311)

W okresie objętym kontrolą do Szkoły przyjęto wszystkich uczniów z niepełnosprawnościami⁷, w tym z autyzmem, zespołem Aspergera⁸, którzy złożyli odpowiednie dokumenty tj. podanie o przyjęcie do szkoły, świadectwo ukończenia szkoły gimnazjalnej lub podstawowe, kartę zdrowia, skierowanie do kształcenia specjalnego wydane przez organ prowadzący, zaświadczenia lekarskie o braku przeciwwskazań do kształcenia w wybranym zawodzie oraz posiadali orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego na etap edukacyjny realizowany w szkole ponadgimnazjalnej.

W toku analizy dokumentacji medycznej, przyjętych do szkoły uczniów kontrolująca stwierdziła, iż dokumentacja ta dostępna jest tylko w przypadku 17 uczniów (16%) ze 106 uczęszczających. Pozostali uczniowie- wg wyjaśnień Dyrektora Szkoły- zabrali swoje dokumenty, aby w trakcie wakacji dokonać aktualizacji badań lub móc zatrudnić się u pracodawców, którzy wymagają od pracowników badań i zaświadczeń lekarskich.

Każda z osób, której dokumentacja pozostała w szkole posiadała zaświadczenie o braku przeciwwskazań do kształcenia w wybranym zawodzie.

(dowód: akta kontroli str. 317-324, 350, 409)

W roku szkolnym 2016/2017 do szkoły uczęszczało ogółem czterech uczniów z autyzmem i zespołem Aspergera, w 2017/2018 dziesięciu, a w 2018/2019 dwunastu, którzy kształcili się w zawodach: kucharz, sprzedawca oraz cukiernik. Średnia ocen ze świadectwa gimnazjalnego uczniów z autyzmem i zespołem Aspergera uczęszczających w badanym okresie do Szkoły kształtowała się na poziomie od 2,94 do 4,89. Dwóch (z 12) uczniów zostało zwolnionych z egzaminów

⁶ Dalej: „WSDEZ”

⁷ w roku szkolnym 2016/2017- 42 uczniów, w 2017/2018- 60, w 2018/2019- 53

⁸ w roku szkolnym 2016/2017 i 2017/2018- po 4 uczniów, w 2018/2019- 3 uczniów

gimnazjalnych, a trzech nie przedstawiło dokumentów potwierdzających wyniki egzaminów. Pozostali uczniowie uzyskali wyniki z egzaminów gimnazjalnych na poziomie od 13% do 65%.

Ponadto na świadectwach ukończenia gimnazjum odnotowano następujące oceny:

- z języka polskiego jeden uczeń uzyskał ocenę bardzo dobrą, czterech uczniów – dobrą, pięć – dostateczną i dwóch dopuszczającą;
- z matematyki jeden uczeń uzyskał ocenę bardzo dobrą, trzech – dobrą, siedmiu – dostateczną i jeden – dopuszczającą

Szkoła nie posiadała informacji, co do wszystkich uczniów z autyzmem i zespołem Aspergera uczęszczających w badanym okresie do Szkoły, czy korzystali na poprzednim etapie edukacyjnym z kształcenia specjalnego bądź indywidualnego oraz o zaleceniach poradni psychologiczno-pedagogicznej lub doradcy zawodowego w gimnazjum odnośnie rekomendowanego dla ucznia profilu kształcenia.

(dowód: akta kontroli str. 292, 299, 313-314, 326)

Maksymalna liczba uczniów w oddziale wynosiła 19 osób. Oddziały klasowe do których uczęszczali uczniowie z autyzmem i zespołem Aspergera w badanym okresie liczyły od trzech do pięciu uczniów, zgodnie z § 6 ust. 5 pkt 9 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 17 marca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli⁹. Jeden uczeń z autyzmem i zespołem Aspergera uczęszczał natomiast do klasy 14 osobowej, w której uczniowie posiadali orzeczoną niepełnosprawność w stopniu lekkim, co było zgodne z § 6 ust. 5 pkt 8 rozporządzenia w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół. w roku szkolnym 2016/2017 po raz pierwszy została utworzona trzyosobowa klasa tylko dla uczniów z tymi dysfunkcjami, o kierunku zawodowym-sprzedawca.

(dowód: akta kontroli str. 399-401, 325)

W badanym okresie dla wszystkich uczniów w Szkole (w zależności od zaleceń określonych w orzeczeniach o niepełnosprawności oraz w IPET) prowadzono w zajęcia rewalidacyjne, takie jak:

- rewalidacja mowy,
- dojrzałości społecznej,
- informatyczno-matematyczne,
- wyrównujące dojrzałość obywatelską,
- usprawniające funkcje poznawczo- operacyjne,
- usprawniające umiejętności techniczne,
- motoryczno- sensoryczne,
- rewalidację zawodową,
- matematyczne,
- wyrównujące kompetencje językowe,
- sportowe;

Pracownie, w których odbywały się zajęcia rewalidacyjne, logopedyczne i inne zajęcia specjalistyczne realizowane w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej były odpowiednio wyposażone i przystosowane do pracy w grupach 2–3 osobowych lub do odizolowania i wyciszenia uczniów z dysfunkcjami.

Pomieszczenia te spełniały normy wymagane dla pomieszczeń przeznaczonych na realizację zadań oświatowych. Nie występowały tam czynniki uciążliwe lub

⁹ Dz.U. z 2017 r. poz. 649, dalej: „rozporządzenie w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół”

szkodliwe dla zdrowia. Pomieszczenia te były wysokie i znajdowały się ponad powierzchnią terenu, na którym usytuowany był budynek Szkoły¹⁰.

W pomieszczeniach zapewniono także właściwe oświetlenie, wentylację i ogrzewanie. Sprzęt, z którego korzystały osoby pozostające pod opieką szkoły, dostosowany był do wymagań ergonomii¹¹.

Ponadto uczniowie mogli korzystać z pomocy pielęgniarki w gabinecie profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej od poniedziałku do piątku w godzinach od 8:30 do 14:45.

(dowód: akta kontroli str. 339-341,407-408,410)

W Szkole prowadzono Wewnętrzny System Doradztwa Edukacyjno- Zawodowego, dzięki któremu uczniowie zyskali możliwość otrzymania wsparcia w planowaniu ścieżki zawodowej, poprzez udzielanie przez doradcę zawodowego porad edukacyjnych i zawodowych, a także spotkań z przedstawicielami lokalnych firm i pracodawców oraz dzięki współpracy z instytucjami lokalnego rynku pracy.

(dowód: akta kontroli str. 121-186)

W roku 2016/2017 w Szkole obowiązywał Szkolny Program Profilaktyki oraz Program Wychowawczy, od września 2017 r. wprowadzono Program Wychowawczo- Profilaktyczny zgodnie z art. 26 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe¹². w ww. programach uwzględniono m.in. takie zadania jak: integrowanie uczniów ze środowiskiem szkolnym; wspieranie indywidualnego rozwoju ucznia poprzez różnorodne formy działalności szkoły oraz kształtowanie postaw moralnych, prozdrowotnych, patriotycznych i prospołecznych.

(dowód: akta kontroli str. 65-120)

W badanym okresie Dyrektor Szkoły zatrudniał pedagoga szkolnego (w wymiarze 20 i 22¹³ godz. tygodniowo) oraz dwóch psychologów (w wymiarze 20 i 22¹⁴ godz. tygodniowo).

(dowód: akta kontroli str. 328)

Organ prowadzący nie przewidział w latach objętych kontrolą, w arkuszu organizacji Szkoły etatu logopedy. Zajęcia w ramach rewalidacji mowy prowadzone były przez nauczycieli specjalistów oligofrenopedagogów, posiadających wykształcenie w zakresie logopedii. w roku szkolnym 2016/2017 i 2017/2018 liczba osób zatrudnionych w Szkole z wykształceniem logopedycznym wyniosła 4 natomiast w 2018/2019 r.- 5.

(dowód: akta kontroli str. 328-329)

Doskonalenie zawodowe nauczycieli opierało się na corocznym planie doskonalenia zawodowego nauczycieli przy uwzględnieniu potrzeb edukacyjnych placówki jak i indywidualnych potrzeb rozwojowych nauczycieli. w roku szkolnym 2016/2017 odbyły się dwa szkolenia Rady Pedagogicznej nt. metod pracy z uczniem ze spektrum autyzmu i zespołem Aspergera oraz technik radzenia sobie z zachowaniami trudnymi u uczniów z autyzmem. Ponadto, od listopada 2016 r. do marca 2017 r. - 20 nauczycieli brało udział w zajęciach otwartych na terenie Zespołu Szkół Specjalnych nr 4 w Łodzi. Zajęcia te organizowane były w klasach dla uczniów z autyzmem i zespołem Aspergera w celu przybliżenia specyfiki nauczania uczniów

¹⁰ Zgodnie z § 72 i § 73 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U.2019.1065).

¹¹ Zgodnie z § 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. Dz.U.2003.6.69)

¹² Dz. U. z 2018 r. poz. 996, ze zm.

¹³ 20 w roku szkolnym 2016/2017 i 2017/2018 oraz 22 w roku szkolnym 2018/2019

¹⁴ j.w.

ze spektrum autyzmu i zespołem Aspergera, którzy mieliby kontynuować edukację z ZSZS.

W roku szkolnym 2017/2018 i 2018/2019 odbyły się dwa szkolenia Rady Pedagogicznej dotyczące nowatorskich metod pracy z uczniem z zespołem Aspergera. Czterech nauczycieli zostało objętych indywidualnymi warsztatami doskonalącymi nt. autyzm i umiejętności kluczowych. w planie doskonalenia nauczycieli zaplanowano kolejne szkolenie w listopadzie 2019 r. nt. rewalidacji ucznia z zespołem Aspergera w praktyce.

(dowód: akta kontroli str. 348-372,330)

W roku szkolnym 2016/2017 liczba godzin rewalidacji, wg arkuszy organizacyjnych dla każdego oddziału w Szkole wynosiła od 2,5 do 9,5 godzin, w roku szkolnym 2017/2018 od 4,5 godzin do 12 godzin, natomiast w roku 2018/2019 od 4 do 10 godzin tygodniowo. Szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(dowód: akta kontroli str. 289, 301-302, 310-311)

Zespoły funkcjonujące w Szkole opracowały Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny (IPET) dla każdego ucznia realizującego kształcenie w okresie objętym badaniem kontrolnym. Analiza dokumentacji kształcenia specjalnego czterech uczniów wybranych do próby wykazała, że:

- Dyrektor zaplanował dla wszystkich uczniów zajęcia zgodnie z zalecanymi formami i rodzajami wsparcia określonymi w orzeczeniach, które w przypadku wszystkich uczniów zostały realizowane w ciągu roku szkolnego,
- w pracach Zespołu opracowującego IPET brali udział nauczyciele i specjaliści prowadzący zajęcia z uczniami, zgodnie § 6 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym¹⁵; prace Zespołu koordynowali wychowawcy klas, do których uczęszczali uczniowie,
- przy opracowywaniu IPET nie uczestniczyli pracownicy poradni specjalistycznych, gdyż jak wyjaśnił Dyrektor nauczyciele posiadają wykształcenie specjalistyczne w zakresie funkcjonowania ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi takimi jak oligofrenopedagogika, pedagogika resocjalizacyjna czy tyflopädagogika, dlatego też udział pracowników w opracowywaniu IPET nie był konieczny,
- dwa IPET sporządzone były terminowo, zgodnie z § 6 ust. 5 rozporządzenia o kształceniu specjalnym, w pozostałych dwóch nie odnotowano daty sporządzenia dokumentu, jak wyjaśnił Dyrektor- w wyniku przeoczenia wychowawcy klasy nie odnotowano daty sporządzenia dokumentu,
- sporządzenie IPET każdorazowo poprzedzone było dokonaniem WOFU, tj. zgodnie z § 5 ust. 4 i § 6 ust. 4 rozporządzenia o kształceniu specjalnym,
- zapisy we wszystkich IPET zawierały treści wymienione w § 6 ust. 1 rozporządzenia o kształceniu specjalnym, IPET opracowane przed wejściem w życie tego rozporządzenia (1 września 2017 r.) zostały zaktualizowane do 30 września 2017 r.,
- Dyrektor każdorazowo zawiadamiał rodziców/opiekunów ucznia o terminie posiedzenia Zespołu oraz możliwości uczestniczenia w nim, o czym mowa w § 6 ust. 10 rozporządzenia o kształceniu specjalnym;
- wszystkie IPET podpisane były przez, członków Zespołu oraz zatwierdzone zostały przez Dyrektora. w dwóch przypadkach IPET nie zostały podpisane

¹⁵ Dz.U. z 2015 r. poz. 1113, ze zm. dalej: „rozporządzenie o kształceniu specjalnym”

przez rodzica/opiekuna lub ucznia. Dokumenty dostarczone przez Dyrektora Szkoły potwierdzają, iż rodzice obojga uczniów byli obecni na spotkaniu jednak jak wyjaśnił Dyrektor- w wyniku przeoczenia wychowawcy klasy nie uzyskano ich podpisu,

- w przypadku każdego z uczniów, spotkania Zespołu odbywały się dwa razy w roku szkolnym w celu ewaluacji IPET, której każdorazowo dokonywano na podstawie WOFU
- WOFU każdorazowo odnosiły się do funkcjonowania uczniów w okresie sporządzania oceny. w ocenie zawarto słabe i mocne strony ucznia oraz zwracano szczególną uwagę na obszary, w których uczeń zrobił postępy lub zaobserwowano ich brak. w ocenach zawarto zalecenia dotyczące kontynuacji zaleconych w IPET form wsparcia.

(dowód: akta kontroli str. 411-412)

Uczniowie, których dokumenty wybrane zostały do szczegółowej analizy, uczestniczyli w zajęciach rewalidacyjnych usprawniających umiejętności techniczne; wyrównujących kompetencje językowe; wyrównujących dojrzałość obywatelską; usprawniających funkcje poznawczo-operacyjne; informatyczno-matematyczne; dojrzałości społecznej oraz w zajęciach rewalidacji zawodowej, w określonych w IPET wymiarach godzin, zgodnie z zaleceniami w orzeczeniach.

(dowód: akta kontroli str. 331-334)

Na podstawie dzienników zajęć pedagoga i psychologa szkolnego ustalono, iż uczniowie korzystali z pomocy specjalistów w ciągu roku szkolnego. Tematyka zajęć z uczniami dotyczyła głównie ich problemów osobistych i emocjonalnych oraz przyszłości edukacyjno- zawodowej. Dla każdego z uczniów objętych badaniem wychowawca klasy, do której uczęszczał uczeń, prowadził Kartę Działań Wychowawczych¹⁶. Analiza ww. Kart wykazała, iż wychowawcy pozostawali w stałym kontakcie z rodzicami/opiekunami uczniów i stale pomagali uczniom w rozwiązywaniu ich problemów osobistych, edukacyjnych oraz w planowaniu dalszej ścieżki kariery zawodowej.

(dowód: akta kontroli str. 276-285, 417-420)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Statut ZSZS nie został dostosowany do aktualnego stanu zatrudnienia w Szkole. w dokumencie istniał bowiem zapis o zakresie zadań logopedy zgodnie z wymogami art. 60 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹⁷ (obowiązującym do dnia 1 września 2017 r.) i art. 98 ust. 7 prawa oświatowego (obowiązującym od 1 września 2017 r.), podczas gdy w okresie badanym nie zatrudniano w Szkole żadnej osoby na tym stanowisku. Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora Szkoły- zapis dotyczący zadań i obowiązków logopedy został zawarty w Statucie ze względu na potrzeby rozwojowe uczniów, zatem zadania i obowiązki logopedy realizowane są przez nauczycieli posiadających kwalifikacje w tym zakresie, prowadzących zajęcia z rewalidacji mowy.

(dowód: akta kontroli str.8-64, 348-350)

2. W Szkole w roku szkolnym 2016/2017 liczba godzin rewalidacji dla każdego oddziału w Szkole wynosiła od 2,5 do 9,5 godzin, w roku szkolnym

¹⁶ Dalej: „Karta”

¹⁷ Dz.U. z 2018 r. poz. 1457, ze zm.

2017/2018 od 4,5 godzin do 12 godzin, natomiast w roku 2018/2019 od 4 do 10 godzin tygodniowo.

Zgodnie z ust. 2 pkt 2 załącznika nr 6 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych¹⁸ oraz ust. 1 pkt 1 załącznika nr 8 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla szkół publicznych¹⁹, tygodniowy wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, w każdym roku szkolnym, w oddziale specjalnym wynosi po 10 godzin na oddział.

O ilości godzin rewalidacyjnych decydował organ prowadzący, zmniejszając liczbę godzin zaproponowaną przez Dyrektora Szkoły. Godziny zajęć corocznie były wprowadzane do arkusza organizacji na dany rok szkolny po uzgodnieniu i akceptacji organu prowadzącego.

(dowód: akta kontroli str. 289, 301-302, 310-311, 349, 414)

OCENA CZĄSTKOWA

Pomimo stwierdzonych nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Szkoły w zakresie tworzenia warunków do uzyskania wykształcenia i przygotowania zawodowego do podjęcia pracy przez osoby z autyzmem i zespołem Aspergera. w Szkole objęto kształceniem specjalnym wszystkich uczniów z autyzmem i zespołem Aspergera, którzy złożyli wymagane dokumenty oraz stworzono prawidłowe warunki organizacyjne i techniczne do uzyskania przez nich wykształcenia i przygotowania zawodowego. Dla wszystkich uczniów objętych badaniem opracowano IPET, na podstawie aktualnych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego oraz WOFU. w IPET prawidłowo zaplanowano działania wspierające rozwój ucznia oraz dostosowujące proces kształcenia do potrzeb i możliwości tych uczniów, w tym uwzględniono wszystkie zalecenia zawarte w orzeczeniach. w szkole prawidłowo realizowano zaplanowane w IPET formy wsparcia. Zespół dokonywał ewaluacji i oceny efektów wsparcia, a wnioski z tych działań były wdrażane. Nieprawidłowość polegająca na zaplanowaniu w arkuszu organizacyjnym Szkoły mniejszej liczby godzin rewalidacji wynikała z decyzji organu prowadzącego, a nie Dyrektora Szkoły. Natomiast nieprawidłowość dotycząca niedostosowania Statutu Szkoły do aktualnego stanu zatrudnienia nie miała wpływu na jakość działań Szkoły w zakresie kształcenia i pomocy w przygotowaniu zawodowym uczniów z autyzmem i zespołem Aspergera..

OBSZAR

2. Działania podejmowane w celu zapobiegania wykluczeniu osób z autyzmem i zespołem Aspergera

Opis stanu faktycznego

W przypadku czterech uczniów, których dokumenty wybrano do szczegółowej analizy NIK, występowały takie trudności jak: niski poziom myślenia w oparciu o liczby i działania arytmetyczne; braki w wiadomościach ogólnych, trudności z ich werbalizowaniem; obniżone myślenie logiczne w oparciu o materiał słowny; trudności w komunikowaniu się i z relacjami z otoczeniem; manifestowanie niechęci w nawiązywaniu nowych relacji społecznych; bardzo mały zasób słownictwa i bardzo słabo rozwinięta zdolność definiowania pojęć, trudności z w rozumieniu poleceń i swobodnych wypowiedzi; słabo rozwinięta zdolność rozumienia norm i zasad zachowania w relacjach społecznych.

W trakcie roku szkolnego dokonując ewaluacji IPET na podstawie WOFU zaobserwowano znaczne poprawy w funkcjonowaniu społecznym uczniów.

¹⁸ Dz.U. z 2012 r. poz. 204 ze zm.

¹⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 703

U większości z nich zauważono wzrost umiejętności zawodowych oraz wiedzy ogólnej; rozwijanie samodzielności; zwiększenie dojrzałości emocjonalnej i społecznej; umiejętności budowania złożonych wypowiedzi, polepszenie mowy; postępy w zakresie rozumienia norm i zasad społecznych; uzupełnienie deficytów w zakresie samodzielnego rozwiązywania zadań matematycznych oraz rozwijanie zainteresowań informatycznych; wzrost dojrzałości społecznej oraz większą pewność siebie i umiejętność wyrażania własnych uczuć.

(dowód: akta kontroli str. 335-336)

Uczniowie ci w latach 2016/2017-2018/2019²⁰ odbywali zajęcia praktyczne w wymiarze od 8 do 12 godzin tygodniowo. Dwóch uczniów kształcących się w zawodzie sprzedawca odbywało zajęcia praktyczne w Hipermarkecie Carrefour, natomiast pozostali kształcący się w zawodzie kucharz odbywali zajęcia w budynku Szkoły do której uczęszczali oraz w Szkole Podstawowej Specjalnej nr 168 w Łodzi i w Zespole Szkół Specjalnych nr 3 w Łodzi, z którymi Szkoła nawiązała współpracę w celu odbywania zajęć praktycznych w zawodzie. Dwóch uczniów brało udział w zajęciach zawodowych oraz zajęciach z doradztwa zawodowego w ramach projektu unijnego.

(dowód: akta kontroli str. 336, 374-376)

Trzech uczniów (z czterech) otrzymało promocje do kolejnych klas z ocenami celującymi i bardzo dobrymi z większości przedmiotów. Jeden uczeń otrzymywał promocje do kolejnych klas otrzymując ocenę celującą lub bardzo dobrą jedynie z j. angielskiego i zajęć wychowania fizycznego. w roku szkolnym 2016/2017 dwóch²¹ uczniów otrzymało oceny dobre i bardzo dobre z zajęć praktycznych. w roku 2017/2018 trzech uczniów otrzymało ocenę dobrą i jeden bardzo dobrą z zajęć praktycznych, natomiast w roku 2018/2019 wystawiono uczniom jedną ocenę celującą, jedną bardzo dobrą i jedną dobrą. Jeden z uczniów otrzymał dwie oceny- dobrą i bardzo dobrą²²

W badanym okresie trzech uczniów ze spektrum autyzmu i zespołem Aspergera ukończyło Szkołę tj. w roku szkolnym 2018/2019. Dwóch uczniów (wybranych do próby) kończąc etap edukacji w Szkole Branżowej i Stopnia Specjalnej przystąpiło do egzaminu zawodowego w roku szkolnym 2018/2019 w zawodzie sprzedawca. Do dnia zakończenia kontroli uczniowie nie otrzymali jeszcze wyników z egzaminu. Zostaną o nich poinformowani 29 sierpnia 2019 r.

(dowód: akta kontroli str.tabl.336)

Pozostali uczniowie z autyzmem i zespołem Aspergera (ośmiu nieobjętych próbą) do dnia zakończenia kontroli nie przystąpili do egzaminów zawodowych. Siedmiu z nich dopiero w przyszłym roku lub za dwa lata zakończy etap edukacji w Szkole i będzie mogło przystąpić do egzaminu. Jeden z uczniów uczęszczający w roku szkolny 2018/2019 do III klasy o profilu kształcenia sprzedawca, nie wyraził chęci przystąpienia do egzaminu zawodowego oraz otrzymał dwie oceny: niedostateczną²³ i dostateczną z zajęć praktycznych. Uczeń klasy II o profilu kształcenia kucharz nie został klasyfikowany z zajęć praktycznych w roku szkolnym 2017/2018 oraz 2018/2019, jak wyjaśnił Wicedyrektor- uczeń od dwóch lat przebywał w szpitalu psychiatrycznym. Pozostali uczniowie (6) otrzymywali oceny dobre i bardzo dobre z zajęć praktycznych.

(dowód: akta kontroli str. 337)

²⁰ w roku 2016/2017- dwóch uczniów, pozostali rozpoczęli edukację w roku szkolnym 2017/2018

²¹ Pozostałych dwóch uczniów wybranych do próby nie uczęszczało jeszcze w tym roku do Szkoły

²² Uczeń w roku szkolnym uczęszczał na dwa przedmioty zajęć praktycznych

²³ Ocena niedostateczna spowodowana była dużą ilością godzin nieobecności ucznia na zajęciach praktycznych

W roku szkolnym 2016/2017 Szkoła prowadziła współpracę z 10 potencjalnymi pracodawcami dla swoich uczniów (m.in. Zakłady Przemysłu Cukierniczego UNITOP-OPTIMA, Carrefour Polska, Restauracje Alex, B&B Hotel, Arche Hotel) oraz z trzema szkołami, gdzie uczniowie mieli możliwość odbywania zajęć praktycznych. w roku 2017/2018 Dyrektor nawiązał współpracę z ośmioma pracodawcami i trzema szkołami, natomiast w roku 2018/2019 z ośmioma pracodawcami i jedną szkołą. Współpraca i możliwość realizowania zajęć praktycznych u potencjalnych pracodawców lub w innych szkołach wpływała na integrację uczniów ze środowiskiem społecznym jak i z osobami pełnosprawnymi pracującymi w danej firmie.

(dowód: akta kontroli str. 374-397)

W celu zwiększenia szans uczniów na rynku pracy Szkoła przystąpiła do projektu unijnego "Fach mam radę sobie dam", realizowanego w okresie od stycznia 2017 do grudnia 2018 r. przez Miasto Łódź, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Regionalnego, Oś priorytetowa XI Edukacja Kwalifikacje Umiejętności, działanie dla Osi XI.3 – Kształcenie zawodowe. Od października 2018 r. w Szkole rozpoczęto zajęcia specjalistyczne dla poszczególnych zawodów²⁴ oraz staże u pracodawców w wymiarze 150 godzin w ramach projektu europejskiego „Moje umiejętności moja przyszłość” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020. Zajęcia w ramach projektu będą kontynuowane do marca 2020 r.

(dowód: akta kontroli str. 424-426)

W badanym okresie do Szkoły wpływały oferty pracy wakacyjnej oraz stałej. z ofert pracy w zawodzie kucharza skorzystało 11 uczniów, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie- trzech, pracownika obsługi hotelowej- 12, natomiast w zawodzie sprzedawcy- dwóch. Jak wyjaśnił Dyrektor Szkoły monitoring losów absolwentów polega na zbieraniu informacji z portali społecznościowych, poprzez bezpośredni kontakt z absolwentami, oraz poprzez kontakty z pracodawcami. z zebranych informacji wynika, iż znaczna część absolwentów znalazła pracę i utrzymuje się na polskim jak i zagranicznym rynku pracy. Niestety nadal część absolwentów pozostaje na utrzymaniu rodziców lub Państwa.

(dowód: akta kontroli str. 374-376)

Z informacji uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Łodzi (dalej: PUP) wynika, iż system informatyczny Syriusz wykorzystywany do obsługi osób bezrobotnych i poszukujących pracy nie był dostosowany do wygenerowania danych dotyczących wyłącznie osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu. w badanym okresie w rejestrze PUP odnotowano łącznie sześć osób z orzeczeniem o niepełnosprawności z przyczyny oznaczonej symbolem 12-C, wśród których mogły być osoby z autyzmem i zespołem Aspergera. Wszystkie te osoby korzystały z usług pośrednictwa pracy, a jedna została skierowana na staż u pracodawcy. z wyjaśnień p.o. Pierwszego Zastępcy Dyrektora PUP wynikało, iż osoby z całościowymi zaburzeniami rozwojowymi stanowiły znikomy odsetek wszystkich niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP i w związku z tym nie opracowywano żadnych programów specjalnych skierowanych tylko do tej grupy. w PUP nie były prowadzone żadne badania ani analizy dotyczące gotowości pracodawców do zatrudniania osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.

(akta kontroli str. 422-423)

²⁴ Blacharz pojazdów samochodowych, krawiec, sprzedawca, kucharz, cukiernik, pracownik pomocniczy obsługi hotelowej.

Z wyjaśnień uzyskanych od kadry nauczycielskiej Szkoły wynikało, że uczniowie spektrum autyzmu i zespołem Aspergera funkcjonowali w niewielkich zespołach, co pozwalało na bardzo indywidualne podejście nauczycieli, zgodnie z możliwościami intelektualnymi uczniów jak i z bardzo specyficznym odbiorem świata zewnętrznego. Podczas zajęć praktycznych w zakładach pracy jeden z delegowanych nauczycieli czuwał nad bezpieczeństwem i prawidłowym funkcjonowaniem grupy podczas zajęć. w przypadkach, gdy uczeń nie był w stanie funkcjonować w zakładzie pracy kierowany był do pedagoga lub psychologa w celu skorygowania niepożądanych zachowań i wsparcia. Zajęcia praktyczne poza Szkołą przyczyniły się do wzrostu umiejętności zawodowych, wiedzy ogólnej oraz rozwijania samodzielności i umiejętności integracji ze społeczeństwem. Zdaniem Dyrektora i Pedagoga trudności w pracy terapeutycznej z osobami z autyzmem i zespołem Aspergera polegały głównie na trudnościach w komunikowaniu się z uczniem, braku chęci do współpracy z jego strony, a także niewystarczającej ilości czasu potrzebnego na wypracowanie określonych efektów. Szanse na integrację społeczną osób z autyzmem są duże, jednak świadomość społeczeństwa jest jeszcze zbyt niska, ponieważ wiele osób nie wie na czym polega specyfika kontaktu z osobami z autyzmem i zespołem Aspergera. Pracodawcy także niechętnie nawiązują współpracę z takimi osobami ponieważ osoby te wymagają innego traktowania i dodatkowego wsparcia. Zajęcia rewalidacji mowy oraz rozwijające komunikację emocjonalno- społeczną pomagały niwelować trudność z komunikacją uczniów i przyczyniały się do większej otwartości i śmiałości. Zdaniem pedagoga dużą barierą w odpowiedniej i skutecznej terapii osób z autyzmem i zespołem Aspergera stanowiły fundusze, które były znikome i niewystarczające na zakup pomocy terapeutycznych lub- jak zauważył Dyrektor- nawet na tworzenie pracowni specjalistycznych. Utworzenie takich pracowni było możliwe jedynie w trakcie realizacji projektów finansowanych przez Unię Europejską.

(dowód: akta kontroli str. 399-401,403-406)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Szkoły w zakresie zapobiegania wykluczeniu osób z autyzmem i zespołem Aspergera. w Szkole podejmowano skuteczne działania w celu wspierania uczniów z autyzmem i zespołem Aspergera w ukończeniu kolejnego etapu edukacji z jak najlepszymi wynikami oraz przygotowania zawodowego. Uczniom stworzono możliwość uzyskania zaplanowanych w IPET efektów edukacyjno-terapeutycznych poprzez uczestniczenie w odpowiednio zorganizowanych praktycznych i teoretycznych zajęciach zawodowych, uzyskania wykształcenia i przygotowania zawodowego. Trudności uczniów były identyfikowane i udzielano im skutecznego wsparcia. Wspierano uczniów w planowaniu dalszej ścieżki kariery zawodowej. Szkoła prowadziła współpracę z innymi szkołami, potencjalnymi pracodawcami oraz brała udział w projektach współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w celu ułatwienia uczniom podjęcia pracy zawodowej lub zaplanowania dalszej ścieżki kształcenia. Prowadzono działania w celu ułatwienia uczniom z autyzmem i zespołem Aspergera integrację ze społeczeństwem oraz kształtowanie właściwych postaw i zachowań.

III. Uwagi i wnioski

Wnioski

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag. w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Dokonanie aktualizacji Statutu ZSZS do aktualnego stanu zatrudnienia w Szkole;
2. Podjęcie działań mających na celu zapewnienie realizacji zajęć rewalidacyjnych w wymaganym wymiarze godzinowym.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania NIK
o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, 2 sierpnia 2019 r.

Kontroler
Izabela Sawicka
młodszy inspektor k.p.

podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi
Dyrektor
Przemysław Szewczyk

podpis

